

6. Yu Y., Yu J., Pan X., Stough R.R. Governance and the China innovation economy *Asia-Pacific Journal of Regional Science*. 2017. Vol. 1. DOI: 10.1007/s41685-017-0013-9.

7. Zhang H., Xu S. The Innovation-Driven Impact on Economic Structure Transition. The Case of China. *International Journal of Management and Economics*. 2017. Vol. 53. № 4, pp. 9–26. DOI: 10.1515/ijme-2017-0023.

8. Zhang W. China's future growth depends on innovation entrepreneurs. *Journal of Chinese Economic and Business Studies*. 2017. Vol. 15(1), pp. 19–40. DOI: 10.1080/14765284.2017.1287540.

УДК 339.137.2

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-347-0-64>

Жданова Л. Л.

ORCID: 0000-0003-0007-7529

доктор економічних наук, доцент,

*професор кафедри загальної економічної теорії
та економічної політики*

*Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО СЕКТОРУ: ПРИКЛАД КИТАЮ

Ключові слова: Китай, високотехнологічний сектор, інтелектуальна власність, інноваційний розвиток.

Бурхливий розвиток науково-технологічного прогресу актуалізує дослідження специфіки функціонування та розвитку високотехнологічного сектору сучасної економіки. Цей сектор будь-якої національної економіки є іманентною частиною світової економіки. Як наслідок, конкуренція в цьому секторі має міжнародний характер. Розуміння її напрямів і вдалих національних стратегій розвитку високотехнологічного сектору безпосередньо зв'язане з розумінням структури цього сектору економіки.

У структурі високотехнологічного сектору за критерієм об'єкта продажу досить чітко виділяються дві іманентні частини – підрозділ, зайнятий розробкою науково-технічної та культурно-розважальної інформації і втіленням її в юридичні документи (патенти), що закріп-

люють право інтелектуальної власності фізичної чи юридичної особи на цю інформацію. Цю частину можна назвати підрозділом А. Інша частина зайнята організацією виробництва товарів, що матеріалізують інтелектуальні досягнення НТР, мистецтва та культури на основі куплених патентів, ліцензій. Цю частину високотехнологічного сектору назвемо підрозділом Б [1, с. 9].

Склад підрозділу А визначає Всесвітня організація інтелектуальної власності [2], виокремлюючи об'єкти інтелектуальної власності. До них належать патенти, корисні моделі, товарні знаки (торговельні марки), промислові зразки, географічні назви, авторські права, комерційна тайна. Усі ці об'єкти є специфічним товаром, продуктом інтелектуальної інноваційної творчої діяльності.

З погляду на проблему доповіді інтерес викликають об'єкти інтелектуальної власності, пов'язані з розумінням сенсу підрозділу А, тобто розроблена науково-технічна й культурно-розважальна інформація, яку можливо використовувати для створення та розвитку виробництва. Цю інформацію закріплюють як інтелектуальну власність патенти та корисні моделі. Патент являє собою комплекс прав на винахід, що є новим, неочевидним і промислово застосовним. Він діє протягом обмеженого терміну (зазвичай 20 років). Корисна модель є особливим видом патентних прав: передбачає менш жорсткі вимоги, ніж патент, і коротший термін охорони. Не усі країни надають охорону корисних моделей.

Таблиця 1

**Зарєстровані заявки на об'єкти інтелектуальної власності
(патенти та корисні моделі), одиниць***

	Патенти						Корисні моделі					
	Усього у світі	У тому числі КНР		У тому числі США		Усього у світі	У тому числі КНР		У тому числі США			
		кількість	%	кількість	%		кількість	%	кількість	%		
2015	2 888 800	1 101 864	18,7	589 410	20,4	1 205 400	1 127 577	93,5	н. д.	н. д.		
2016	3 127 900	1 338 503	42,8	605 571	19,4	1 553 300	1 475 977	95,0	н. д.	н. д.		
2017	3 162 300	1 380 000	43,6	606 956	19,2	1 761 400	1 690 000	95,8	н. д.	н. д.		
2018	3 325,400	1 500 000	46,4	597 141	18,0	2 146 600	2 100 000	96,6	н. д.	н. д.		
2019	3 224 200	1 400 000	43,4	621 453	19,3	2 341 100	2 300 000	96,9	н. д.	н. д.		
2020	3 276 700	1 497 159	45,7	597 172	18,2	3 000 100	2 926 633	97,6	н. д.	н. д.		
2021	3 400 500	1 585 663	46,6	591 473	17,4	2 924 420	2 852 219	97,5	н. д.	н. д.		
2022	3 457 400	1 619 268	46,8	594 340	17,2	3 010 510	2 950 653	98,0	н. д.	н. д.		

*Дані Всесвітньої організації інтелектуальної власності за відповідні роки [2].

Як видно з даних табл. 1, складеної з даних звітів Всесвітньої організації інтелектуальної власності, за період 2015–2022 років творчі робітники Китаю значно наростили свою активність у захисті власних винаходів патентами. Число патентів Китаю зросло з 1,1 млн до 1,6 млн, тобто майже в півтори рази, а частка у світі зросла з 18,7 до

46,8 %, тобто у 2,5 раза. Аналогічні показники США показують іншу картину. Кількість патентів зросла з 589 тис. до 594 тис., тобто лише на 1 %, а частка у світі навіть знизилася з 20,4 до 17,2 %.

На жаль, неможливо зіставити дані щодо корисних моделей КНР і США, оскільки національне агентство США не підтримує цей вид патентного захисту інновацій. Проте наявні дані свідчать, що протягом 2015–2020 років до 98 % корисних моделей, зареєстрованих у світі, належать КНР.

Отже, аналіз сфери вироблення науково-технічної та культурно-розважальної інформації, яка може використовуватися у виробництві, дає змогу зробити висновок про значне екстенсивне зростання КНР. Як відзначалося на XX з'їзді КПК, Китай став першою країною у світі за чисельністю наукових кадрів [3].

Підрозділ А високотехнологічного сектору охоплює також інформацію, потрібну для продажу товарів, яку закріплюють як інтелектуальну власність торговельні марки (товарні знаки) та промислові зразки. Торговельна марка (товарний знак) складається зі слів, логотипів, фігур, літер і т. ін., що дає змогу проводити різницю між товарами чи послугами різних виробників. Промислові зразки належать до декоративних або естетичних аспектів продукту, які надають йому характерний зовнішній вигляд.

Як видно з даних табл. 2, КНР нарощує свою участь у виробництві інновацій, пов'язаних із продажем товарів. З 2015 по 2020 рік частка КНР у загальному обсязі зареєстрованих торговельних марок збільшилася з 33,5 до 54,3 %. Економічний спад, викликаний пандемією, знизив чисельність зареєстрованих торговельних марок як у світі загалом, так і в Китаї. У 2022 р. частка КНР становила 48,3 % світового обсягу, але це майже в 10 разів більше, ніж у США.

КНР у 2022 році зареєстрував 53,2 % світового обсягу промислових зразків. Щодо економіки США дані за останні два роки не публікуються, але їх частка на рівні 3,6–3,7 % упродовж чотирьох попередніх років дає змогу припустити її збереження або невелике коливання. Отже, і за цим показником КНР перевищує США не менше ніж у 10 разів. Тобто і стосовно інновацій у сфері продажу товарів економіка КНР характеризується значним екстенсивним зростанням.

Таблиця 2

**Зареєстровані заявки на об'єкти інтелектуальної власності
(торговельні марки та промислові зразки), одиниць***

	Торговельні марки (Товарні знаки)					Промислові зразки				
	Усього у світі	у тому числі КНР		у тому числі США		Усього у світі	у тому числі КНР		у тому числі США	
		всього	%	всього	%		всього	%	всього	%
2015	8 445 300	2 828 287	33,5	517 297	6,1	1 144 800	569 059	49,7	н. д.	н. д.
2016	9 768 200	3 697 916	37,9	545 587	5,6	1 240 600	650 344	52,4	н. д.	н. д.
2017	12 395 700	5 740 000	46,3	613 921	5,0	1 242 100	628 658	50,6	45 881	3,7
2018	14 314 000	7 400 000	51,4	640 181	4,5	1 343 800	708 799	54,0	47 137	3,6
2019	15 153 700	7 800 000	51,7	672 681	4,4	1 360 900	711 617	52,3	49 848	3,7
2020	17 198 300	9 345 757	54,3	870 306	5,1	1 387 800	770 362	55,5	50 743	3,7
2021	18 182 300	9 454 735	52,1	899 499	5,0	1 513 800	805 710	53,2	н. д.	н. д.
2022	15 543 300	7 513 504	48,3	767 375	4,9	1 482 600	798 112	53,2	н. д.	н. д.

* Дані Всесвітньої організації інтелектуальної власності за відповідні роки [2].

Об'єкти інтелектуальної власності є одночасно об'єктами купівлі-продажу. у 2022 році США отримали платежів за використання інтелектуальної власності на суму 127,4 млрд дол., а КНР – 13,3 млрд дол. [4]. Такий стан може бути пов'язаний із галузями спеціалізації наукових досліджень. Звіти Всесвітньої організації інтелектуальної власності виокремлюють для кожної країни три провідні галузі техніки, у яких сконцентровано найбільше інновацій. Інновації КНР у розглянуті роки концентруються у сфері комп'ютерної техніки, вимірювального обладнання, електрообладнання, приладів, енергетичного обладнання [2]. У США дослідження концентруються у сфері комп'ютерної техніки, медичної техніки, цифрового зв'язку [2]. Отже, найбільша концентрація технічних інновацій відбувається в галузях, де розгорнуте відповідне промислове виробництво в кожній країні.

Підрозділ Б високотехнологічного сектору. На цей час існують різні підходи до визначення високотехнологічного сектору економіки та галузей у його складі. Найбільш авторитетними визнано класифікації високотехнологічних галузей, розроблені Національним науковим фондом США, ООН, ОЕСР. Галузь вважається наукомісткою, якщо показник наукомісткості (питома вага витрат на НДДКР у річній доданій вартості) перевищує середній або деякий спеціально вибраний для промисловості загалом або лише для обробної промисловості рівень. Сьогодні галузь вважається високотехнологічною, якщо цей показник перевищує 8 %.

Як свідчать статистичні дані, у 2021 році (останні дані Всесвітнього банку) КНР продав високотехнологічних товарів на 942,3 млрд дол., а США – на 169,2 млрд дол. Зіставлення прибутків від продажу об'єктів інтелектуальної власності та товарів, вироблених на основі досягнень НТП, для США становить 127,4 млрд дол. і 169,2 млрд дол. відповідно, а для КНР – 13,3 млрд дол. і 942,3 млрд дол. відповідно.

Висновок. Стратегія розвитку високотехнологічного сектору КНР націлена на підвищення інноваційності вже розгорнутого промисловим капіталом виробництва.

Література:

1. Жданова Л. Л. Високотехнологічний сектор світової економіки у глобальній конкуренції. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2022. № 11–12 (300–301). С. 7–13.
2. Сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності: World Intellectual Property Organization (WIPO): website. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_943_2021.pdf (access date: 30.11.2023).
3. Сі Цзіньпін. Доповідь на XX Всекитайському з'їзді КПК 16 жовтня 2022 р. URL: https://www.fmprc.gov.cn/rus/zxxx/202210/t20221026_10792071.html.
4. Дані із сайту Світового банку. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BM.GSR.ROYL.CD?view=chart> (access date: 30.11.2023).

УДК 004.738.5(510)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-347-0-65>

Метеленко Н. Г.

ORCID: 0000-0002-6757-3124

*доктор економічних наук, професор,
академік Академії економічних наук України, директорка
Інженерний навчально-науковий інститут імені Ю. М. Потебні
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Сіліна І. В.

ORCID: 0000-0002-1205-0019

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Інженерний навчально-науковий інститут імені Ю. М. Потебні
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОМИСЛОВІЙ ЛОГІСТИЦІ КИТАЮ

Ключові слова: цифрові технології, промислова логістика, Китай.